ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱՁՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

___Հայոց լեզվի և գրականության__
ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ՝ Բաբուդյան Հ. Ռ. /Ա.Ա.Հ/

Արձանագրություն № __2__

«__12__» __սեպտեմբեր__ 2023 թ.

ՀԼԳ/բ-193 «ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՈՒ (ԲԱՌԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ)» ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ

Դասիչ, դասընթացի անվանում

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈԴԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն՝ 011301.00. 6 Ընդհանուր մանկավարժություն
/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝ 011301.01.6 Տարրական մանկավարժություն և մեթոդիկա
/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝ Մանկավարժության բակալավր
/բակալավր, մագիստրատուրա/

Ամբիոն՝ Հայոց լեզվի և գրականության
/ամբիոնի լրիվ անվանումը/

Ուսուցման ձևը՝ հեռակա
/առկա, հեռակա/

Կուրս/կիսամյակ 2-րդ կուրս, 1-ին կիսամյակ

Դասախոս(ներ)՝ Հ.Հարությունյան, բ.գ.թ., դոցենտ
/անուն, ազգանուն/

Էլ. հասցե/ներ՝ harutyunyanhasmikp@yandex.ru

Վանաձոր- 2023թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում
2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները
3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները
4. Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները
5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների
6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը
7. Ուսումնական աշխատանքները տեսակները
8. Դասավանդման մեթոդներ
9. Ուսումնառության մեթոդները
10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը
11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ
12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ
    - 12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ
    - 12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ
    - 12.3. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ
13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում
14. Գնահատում
    - 14.1. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում
    - 14.2. Հարցաշար
    - 14.3. Գնահատման չափանիշներ
15. Դասընթացի համառոտ նկարագիր

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում[1].

«Հայոց լեզու (բառագիտություն)» դասընթացի առարկայի ուսումնամեթոդական փաթեթը կազմված է բակալավրի հիմնական կրթական ծրագրով «Մանկավարժություն և մեթոդիկա» մասնագիտության կրթական չափորոշիչների հենքով կազմված ուսումնական պլանի պահանջների, առարկայի բաղադրիչների հիման վրա և նպատակաուղղված է բակալավրական կրթության կազմակերպմանը, դասավանդման որակի բարձրացմանը:

Դասընթացը կարևորվում է հանրակրթության բնագավառում տարրական դասարանների ուսուցիչների պատրաստման գործընթացում, ներառված է՝ **011301.01.6 Տարրական <u>մանկավարժություն և մեթոդիկա</u>** կրթական ծրագրի ուսումնական պլանի «Հիմնական մասնագիտական» կրթամասում:

2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.

2.1. Դասընթացի նպատակն է մասնագիտական հիմնարար գիտելիքներով, տեսական և գործնական-կիրառական կարողություններով և հմտություններով ապագա ուսուցչին, գիտնական-հետազոտողին զինելը:

2.2. Դասընթացի խնդիրներն են.

- Սովորեցնել դասընթացի տեսական հիմքերը:
- Բացատրել ժամանակակից հայերենի բառային համակարգի օրինաչափությունները:
- Ամրապնդել ուսանողների կողմից ձեռքբերված տեսական գիտելիքները գործնական իրավիճակային խնդիրներով:
- Սովորեցնել ուսանողներին կատարել հետազոտություններ և կատարել եզրահանգումներ ըստ արդյունքների:

3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները

«Հայոց լեզու (բառագիտություն)» դասընթացին մասնակցելու կարևոր նախապայման է ուսանողների՝ հայերենի հնչյունային համակարգի վերաբերյալ գիտելիքների, կարողությունների, հմտությունների առկայությունը:

[1] Ներկայացվում է դասընթացի կարևորությունը տվյալ կրթական ծրագրի խնդիրների լուծման հարցում և տեղը ուսումնական պլանում ըստ կրթաբլոկների

4. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)ը[2] և /կամ կոմպետենցիաները.

«Հայոց լեզու (բառագիտություն)» դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողի ակնկալվող վերջնարդյունքներն են.

1. իմանա հայերենի բառագիտության տեսական հիմունքները,
2. կարողանա ձեռք բերած տեսական գիտելիքները կիրառել գործնականում,
3. տիրապետի լեզվաբանական հետազոտության մեթոդներին,
4. կարողանա մասնագիտական գիտելիքների շրջանակներում կատարել ինքնուրույն եզրահանգումներ:

Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը ձեռք կբերի հետևյալ կոմպետենցիաները.

<u>Ա)Ընդհանրական կոմպետենցիաներ</u>

Գործիքային կոմպետենցիաներ (ԳԿ)՝
<u>ԳԿ4</u> մասնագիտական ոլորտի գիտելիքների հիմունքներ,
<u>Միջանձնային կոմպետենցիաներ (ՀԳԿ)՝</u>
ՄՁԿ2 թիմային աշխատանք,
Համակարգային կոմպետենցիաներ (ՀԳԿ)՝
<u>ՀԳԿ1</u> գիտելիքները գործնականում կիրառելու ունակություն,
<u>ՀԳԿ2</u> հետազոտություններ կատարելու ունակություններ,
<u>ՀԳԿ8</u> ինքնուրույն աշխատելու ունակություն:

<u>Բ)Առարկայական (մասնագիտական) կոմպետենցիաներ (ԱԿ)</u>
<u>ԱԿ4</u> ցուցաբերել առարկայի ընդհանուր կառուցվածքի և առանձին մասերի միջև կապերի իմացություն,
<u>ԱԿ6</u> կիրառել տվյալ առարկային բնորոշ մեթոդները:

5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների[3].

«Հայոց լեզու (բառագիտություն)» դասընթացից ձեռք բերված գիտելիքներն և հմտությունները շրջանավարտը կարող է կիրառել դպրոցում մասնագիտական գործունեության ընթացքում, բարձրագույն կրթության երկրորդ շրջափուլի ընթացքում, նաև ասպիրանտուրայում կրթությունը շարունակելու և գիտահետազոտական աշխատանքի բնագավառում գիտական հետազոտություններ կատարելու նպատակով:

---

[2] http://www.vsu.am/karg/ararkayakan-nkaragir-17.pdf
Լրացվում է «Առարկայի նկարագրի մշակման ռազմավարության» կոմպետենցիաների ցանկին համապատասխան:

[3] Նշվում է, թե տվյալ դասընթացի յուրացման, ամփոփման արդյունքում ձեռքբերված գիտելիքները, հմտությունները և կարողությունները աշխատաշուկայի որ բնագավառներում և ոլորտներում կարող է շրջանավարտը կիրառել

6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը

Չափանիշ	Հեռակա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարությունը (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)	5/150 կրեդիտ

Աշխատանքի տեսակը	ժամաքանակ
Դասախոսություն	10
Գործնական աշխատանք	10
Ինքնուրույն աշխատանք	130
Ընդամենը	150
Ստուգման ձևը (ստուգարք/ **ընթացիկ քննություն/ հանրագումարային քննություն)**	Գրավոր քննություն

7. Ուսումնական աշխատանքների տեսակները[4] .

- **Դասախոսությունը** դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի առջև ուրվագծվող գիտական մի ճանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ պարապմունքների և ինքնուրույն կատարած աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեզի կարողանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:
- **Գործնական աշխատանքների** ժամանակ ուսանողը կատարում է լսարանային աշխատանք՝ դասախոսի անմիջական ղեկավարման ներքո: Գործնական պարապմունքները անցկացվում են գործնական խնդիրների լուծման, առաջադրանքների իրականացման, թեստերի, իրավիճակային վերլուծությունների, խմբային աշխատանքների, ինտերակտիվ ուսուցման միջոցով՝ տեսական գիտելիքները կիրառելու, գործնական ունակությունների և հմտությունների ձեռքբերման և ամրապնդման նպատակով: Դասախոսն առաջադրում է գործնական պարապմունքների թեման, նպատակը, խնդիրները, այն հարցերը, որոնք պետք է լուծել գործնական պարապմունքի ընթացքում, գործնական պարապմունքի անցկացման մեթոդները և պատասխանում է ուսանողների տված հարցերին:

[4] Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

- **Ինքնուրույն աշխատանքը** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական ղեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական ղեկավարության:

  Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակներն են[5]՝
  - **Ռեֆերատ** – ուսանողների ինքնուրույն գրավոր, որտեղ ուսանողը շարադրում է որևէ հարցի կամ թեմայի էությունը՝ հենվելով գրական աղբյուրների վրա (դասագրքեր, ձեռնարկներ և այլն):
  - **Կլոր սեղան** – ինքնուրույն աշխատանքի ձևին բնորոշ է թեմատիկ բանավեճի համադրումը խմբային աշխատանքի հետ:
  - **Կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն** – ուսանողների ակտիվ գործունեության կազմակերպման ամենաարդյունավետ և տարածված ձևերից մեկն է, որը զարգացնում է մասնագիտական տարբեր հարցերի վերլուծության կարողությունը:
- **Նախագծերի մեթոդ** – ուսումնաճանաչողական, ստեղծագործական կամ խաղային համատեղ գործունեության տեսակ է, սովորող-գործընկերների միջև, որոնք ունեն ընդհանուր նպատակ և համաձայնեցված միջոցներ՝ ուղղված որևէ խնդրի լուծման կամ որոշակի արդյունքի ձևակերպման:
  - **Ինքնուրույն աշխատանք համացանցում** – նոր տեղեկատվական տեխնոլոգիաները կարող են օգտագործվել հետևյալ նպատակներով՝ համացանցում անհրաժեշտ տեղեկատվության որոնման համար, երկխոսություն համացանցում, թեմատիկ ցանցային էջերի օգտագործում:

8. **Դասավանդման մեթոդներներն են՝** հիմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-քննարկում, գործնական աշխատանք՝ անհատական աշխատանք, գործնական աշխատանք՝ խմբային աշխատանք, իրավիճակային խնդիրների վերլուծություն:

9. **Ուսումնառության մեթոդներն են՝** մտքերի քարտեզագրում, թիմային քննարկում, աղյուսակների և դասակարգման համեմատման և համակարգման սխեմաների կազմում, փորձի/հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության ներկայացում....

10. Հեռակա ուսուցման համակարգ

հ/հ	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ժամաքանակն ըստ տեսակների		
		Դասախոսություն	Գործնական աշխատանք	Ինքնուրույն աշխատանք
1	Բառի հասկացությունը: Իմաստաբանություն: Իմաստափոխություն, տեսակները: Բառերի տեսակներն ըստ իմաստի և ձևի:	2	2	20
2	Բառակազմություն: Հիմնական և երկրորդական ձևույթներ, բարդ բառերի տեսակները: Հարադրական բարդություններ:	2	2	20
3	Համադրական բարդություններ: Հապավական բարդություններ:	2	2	20
4	Ածանցում: Ածանցների դասակարգումը (ըստ շարադ., ըստ ձևաբ., ըստ ծագման, ըստ գործածականության):	2	2	20
5	Ժամ.հայոց լեզվի բառապաշարն ըստ ծագման:	1	1	25
6	Ժամ. հայ բառապաշարի համաժամանակյա դասակարգումը:	1	1	25
Ընդամենը		10	10	130

11. **Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ**

Պարտադիր գրականություն

	Հեղինակ	Անվանում	Հրատարակման տարի
1.	Աբեղյան Մ.	Հայոց լեզվի տեսություն	1965
2.	Աղայան Է.	Լեզվաբանության հիմունքներ	1987
3.	Աղայան Է.	Ընդհանուր և հայկական բառագիտություն	1984
4.	Առաքելյան Վ., Խաչատրյան Ա., Էլոյան Ս.	Ժամանակակից հայոց լեզու	1979
5.	Մարգարյան Ա.	Ժամանակակից հայոց լեզու, բառակազմություն	1990
6.	Մարգարյան Ա.	Ժամանակակից հայոց լեզու, բառագիտություն	1993
8.	Ջահուկյան Գ., Աղայան Է., Առաքելյան Վ., Քոսյան Վ.	Հայոց լեզու, h1, Ա պրակ	1980
9.	Ջահուկյան Գ.	Ժամանակակից հայոց լեզվի տեսության հիմունքները	1974
10.	Սևակ Գ.	Ժամանակակից հայոց լեզվի դասընթաց	2009
11.	Սուքիասյան Ա.	Ժամանակակից հայոց լեզու	1982

Լրացուցիչ գրականություն

	Հեղինակ	Անվանում	Հրատարակման տարի

12.	Եզեկյան Լ.	Հայոց լեզու	2005
13.	Հեղինակային կոլեկտիվ	Հայոց լեզվի զարգացումը սովետական շրջանում	1973
14.	Հեղինակային կոլեկտիվ	Հայոց լեզվի կառուցվածքը	1975

12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

N	Թեմա	Ամցկացման տեսակը և ձևը (Ֆրոնտալ, բանավեճային և .. այլն)	Նպատակը, պահանջները	Դասախոսության ընթացքում ուսումնասիրվող հարցերը	Առաջադրանքներ ուսանողներին դասախոսությունը նախապատրաստման համար	Դասախոսության թեմային վերաբերող գրականություն, տեղեկատվական նյութեր
		3	4	5	6	7
1	Դասընթացի ծրագրի ներկայացում և ուսումնա	Ներածական դասախոսություն	Ուսանողներին նախապատրաստել «Բառագիտություն»	1. Բառագիտությունը որպես լեզվի տեսության բաժին: 2. Դասընթացի առանձին բուհական բաղադրիչների	Ծրագրի ընթերցում: Հարցերի նախապատրաստում	ՊԳ 1, Լ/Գ 2:

	կան գործողու թյունների պլանավո րում:		դասընթաց ի ուսումնասի րությանը:	նպատակը և գնահատման համակարգը:		
2	Բառագիտ ության առարկան (պատմ.և նկարագր.բ առագիտ.): Բառի հասկացու թյունը:	Դասախոսո ւթյուն	1.Պատմակա ն բառագիտու թյան մեթոդների, տեղի և դերի բացահայտու մ: 2.Նկարագր ակ. բառագիտ. բառագիտու թյան մեթոդների, տեղի և դերի բացահայտու մ: 3.բառի հատկանիշն երի վերհանում:	1.Պատմական բառագիտ., 2.Նկարագրակ. բառագիտ. 3.Բառի հասկացությունը:	Դասախոսության նյութի և հանձնարարված գրականության ուսումնասիրություն	ՊԳ 1,4, 5,6, Լ/Գ 2, 3

3	Իմաստաբանություն: Իմաստափոխություն, տեսակները:	Դասախոսություն:	1.Բովանդակության և արտահայտության պլանների(ձև և իմաստ) հարաբերակցության հարցերի պարզաբանում: 2.Իմաստափոխության տեսակներն ըստ իմաստափոխական հիմունքների և իմաստային զարգացման արդյունքների. խնդրին առնչվող հարցերի պարզաբանում:	1. Բառիմաստի տեսակները: 2. Բառ և հասկացություն: Իմաստափոխության տեսակները:	Դասախոսության նյութի և հանձնարարված գրականության ուսումնասիրություն: Բառարանային աշխատանք:	ՊԳ 1,4,7, ԼԳ 2,3
4	Բառերի տեսակներն ըստ	Դասախոսություն:	Բառերի ձևաիմաստային խմբերի	1. Հնչույթակազմերով (ձևերով) տարբեր, իմաստով նույնը կամ	Դասախոսության նյութի և հանձնարարված գրականության	ՊԳ 1,4,

	իմաստի և ձևի:		տեսակների բնութագրում և դրանց լեզվաոճական արժեքի գնահատում:	առնչակից բառեր: 2. Հնչույթակազմերով (ձևերով) տարբեր, իմաստներով հակառակ կամ միմյանց ժխտող բառեր: 3. Հնչույթակազմերով (ձևերով) նույնը, իմաստներով տարբեր բառեր: 4. Հնչույթակազմերով (ձևերով) մոտ, նման, իմաստներով տարբեր կամ առնչակից բառեր:	ուսումնասիրություն: Բառարանային աշխատանք:	ԼԳ 5:
5	Բառակազմություն: Հիմնական և երկրորդական ձևույթներ, բարդ բառերի տեսակները:	Բանավեճային դասախոսություն:	Չևույթի ընկալումը հայ և ընդհանուր լեզվաբանության մեջ: Չևույթի բնութագրի էական կողմերի բացահայտում և հակասությունների մեկնաբանում:	1. Հիմնական և երկրորդական ձևույթների բնութագիրը: 2. Հիմնակ. բառակազ. ձևույթներ: 3. Երկրորդ. բառակազմ. և բառահարաբեր. ձևույթներ:	Դասախոսության նյութի և հանձնարարված գրականության ուսումնասիրություն: Հանձնարարված տեքստի բառակազմական վերլուծություն:	ՊԳ 1,2, 3,4, ԼԳ 2,3:

6	Հարադրական բարդություններ:	Դասախոսություն:	Հարադրական բարդությունների առանձնահատկությունների բացահայտում:	1. Բայական հարադրություննե 2. Անվանական հարադրություններ: 3. Հատվածական բարդություններ:.	Դասախոսության նյութի և հանձնարարված գրականության ուսումնասիրություն: Հանձնարարված տեքստի բառակազմական վերլուծություն:	ՊԳ 1,2,3, Լգ 1:
7	Համադրական բարդություններ: Հապավական բարդություններ:	Դասախոսություն:	Իսկական և կցական բարդությունների առանձնահատկությունների բացահայտում:	1. Իսկական բարդություններ: 2. Կցական բարդություններ::	Դասախոսության նյութի և հանձնարարված գրականության ուսումնասիրություն: Հանձնարարված տեքստի բառակազմական վերլուծություն:	ՊԳ 1,4,5, ԼԳ
8	Ածանցում: Ածանցների դասակարգումը (ըստ շարադ., ըստ ձևաբ., ըստ ծագման, ըստ գործածականության):	Բանավեճային դասախոսություն:	Ածանցների ծագման և կիրառության առանձնահատկությունների բացահայտում:	1. Ածանցների ծագումը: 2. Ածանցների տեսակներն ըստ դիրքի: 3. Ածանցների տեսակներն ըստ խոսքիմասային արժեքի: 4. Ածանցների տեսակներն ըստ գործածականության:	Դասախոսության նյութի ընթերցում: Վարժությունների և առաջադրանքների կատարում:	ՊԳ 1,4,5, ԼԳ 6,7,8:
9	Ժամ.	Դասախոսու	Ժամանակա	1. Բնիկ հայերեն բառեր:	Դասախոսության նյութի	ՊԳ 1,2,3,4,5,

	հայոց լեզվի բառապաշարը: Ժամ.հայոց լեզվի բառապաշարն ըստ ծագման:	թյուն:	կից հայերենի բառապաշարի շերտերի բացահայտում և բնութագրում:	2. Հին և հնագույն փոխառություններ: 3. Նոր և նորագույն փոխառություններ:	ընթերցում: Վարժությունների և առաջադրանքների կատարում:	ԼԳ6,7,8:
10	Ժամ. հայ բառապաշարի տարաժամանակյա դասակարգումը:	Դասախոսություն:	Ժամանակակից հայերենի բառապաշարի պատմական շերտերի վերհանում	1. Համահայկական բառեր: 2. Գրաբարյան բառեր: 3. Միջինհայերենյան բառեր: 4. Աշխարհաբարյան բառաշերտ՝ արևմտահայերեն և արևելահայերեն ենթախմբերով:	Դասախոսության նյութի և հանձնարարված գրականության ուսումնասիրություն	ՊԳ 1,2,3, 4,5,6, ԼԳ 4,5,6:
11	Ժամ. հայ բառապաշարի համաժամանակյա դասակարգումը:	Դասախոսություն:	Ժամանակակից հայերենի բառապաշարի լեզվաոճական նկարագրի վերհանում:	1. Համագործածական շերտին պատկանող բառեր: 2. Գրական-գեղարվեստական լեզվի բառաշերտ: 3. Հրապարակախոսական ոճի բառաշերտ: 4. Վարչագործարարական ոճի բառաշերտ:շ	Դասախոսության նյութի և հանձնարարված գրականության ուսումնասիրություն	ՊԳ 2,3, 5,6, ԼԳ 3,5,6:

				5. Գիտական ոճին պատկանող բառաշերտ:		

12.2. 11.2.ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔՆԵՐԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈԴԱԿԱՆ ՔԱՐՏ

	Թեմա	Նպատակ (խնդիր)	Դասաժամերին քննարկման ենթակա հարցեր	Անցկացման ձև և տևակ (բանավէճ և այլն)	Առաջադրանքներ ուսանողներին գործնական պարապմունքներին պատրաստվելու համար	Ստուգման ձև (ինքնաստուգում)	Գործնական աշխատանքներին վերաբերող գրավոր և տեղեկատվական նյութեր
1	Բառագիտության առարկան (պատմ.և նկարագր.բառագիտ.): Բառի հասկացությունը:	1.Բառագիտական քննության նպատակը լեզվի ուսումնասիրության բնազավառում, նրա դերի և տեղի պարզաբանումը: 2.Բառի հատկանիշների վերհանումը: 3.Բառի համակողմանի և սպառիչ	1.Բառագիտությունը որպես ուսմունք բառի մասին 2.Բառի սահմանումը:	*5*	Դասախոսության նյութի և հանձնարարված գրականության ուսումնասիրություն	Բանավոր հարցում: 10 հարց պարունակող թեստ:	ՊԳ 1, Լ/Գ 2:

		սահմանման ձևակերպման օբյեկտիվ դժվարությունների բացահայտում:					
2	Իմաստաբանություն: Բառիմաստի տեսակները:	Լեզվական ձևերի և իմաստների կապի բնույթի վերհանում: 2.Բառի և հասկացություն հարաբերակցության պարզաբանում:	1.Բառի ձև և բառիմաստ, 2.Մենիմաստություն: 3.Բազմիմաստություն: 4.Առարկայական իմաստ: 5.Ածանցային իմաստ: 6. Բառարանային իմաստ, ուղղակի և փոխաբերական իմաստներ: 7.Թանձրացական և վերացական իմաստներ: 8.Պատճառաբանված և դիպվածային իմաստներ:		Դասախոսության նյութի և հանձնարարված գրականության ուսումնասիրություն: Գործնական վարժություններ: Բառարանային աշխատանք:	Բանավոր հարցում, Ճեպահարցում: Գրավոր աշխատանքի ստուգում:	ՊԳ 1,4, 5,6, Լ/Գ 2, 3
3	Իմաստափոխություն,	Բառիմաստների փոփոխություններ	1.Բառիմաստի		Դասախոսության		ՊԳ 1,4,7,

	տեսակներ ը:	ի պատճառների վերհանում և դասակարգում:	ընդլայնում: 2.Բառիմաստի նեղացում: 3.Բառիմաստի շրջում: 4.բառիմաստների փոխհաջորդում:		նյութի և հանձնար արված գրականո ւթյան ուսումնա սիրությու ն: Բառարա նային աշխատա նք: Գործնակ ան վարժությ ուններ:		ԼԳ 2,3
4	Բառերի տեսակնե րն ըստ իմաստի և ձևի:	Բառերի ձևաիմաստային խմբերի բնութագրում:	1.Հոմանիշներ: 2.հականիշներ: 3.Համանուններ: 4.Հարանուններ:		Դասախո սության նյութի և հանձնար արված գրականո ւթյան ուսումնա սիրությու ն: Հանձնար	Բանավոր հարցում: Գրավոր աշխատանքի ստուգում:	ՊԳ 1,4, ԼԳ 5:

					արված տեքստի բառակազմական վերլուծություն: Ստեղծագործական աշխատանք՝ նախապես հանձնարարված լեզվանյութի օգտագործմամբ:		
5	Բառակազմություն: Հիմնական և երկրորդական ձևույթներ, բարդ բառերի տեսակները:	Ժամանակակից հայերենի բառակազմական օրինաչափությունների բացահայտում:	1.Ձևույթի սահմանումը և նրա խոցելի կողմերը: 2.Հիմնական ձևույթներ: 3.Երկրորդական բառակազմական ձևույթներ: 4.Երկրորդական բառահարաբերրական ձևույթներ:		Դասախոսության նյութի և հանձնարարված գրականության ուսումնասիրություն: Հանձնար	Բանավոր հարցում: Գրավոր աշխատանքի ստուգում: Առցանց առաջադրանքներ:	ՊԳ 1,2, 3,4, ԼԳ 2,3:

					արված տեքստի բառակազմական վերլուծություն:		
6	Հարադրական բարդություններ:	Վերլուծական կազմությունների կառուցվածքային օրինաչափությունների բացահայտում և դրանց շարահյուսական գործառույթների պարզաբանում:	1.Վերլուծականության և համադրականության ընկալումները բառակազմության մեջ: 2.Հարադիր բայեր և զուգաբայական հարադրություններ. դրանց շարահյուսական կարգավիճակը շարակարգում: 3.Անվանական հարադրություններ. դրանց շարահյուսական արժեքը: 4.Վերլուծական կազմությունների ուղղագրական առանձնահատկություններն երը:		Դասախոսության նյութի և հանձնարարված գրականության ուսումնասիրություն: Հանձնարարված տեքստի բառակազմական վերլուծություն:	Բանավոր հարցում: Գրավոր աշխատանքի ստուգում: Առցանց առաջադրանքներ:	ՊԳ 1,2,3, Լգ 1:
7	Համադրական բարդություններ	Իսկական և կցական բարդություններ,	1.Իսկական բարդություններ:		Դասախոսության նյութի	Բանավոր հարցում: Գրավոր աշխատանքի	ՊԳ 1,4,5,

	ններ: Հապավական բարդություններ:	հապավումների կառուցվածքային օրինաչափությունների պարզաբանում:	2. Կցական բարդություններ		ընթերցում: Վարժությունների և առաջադրանքների կատարում:	ստուգում: Առցանց առաջադրանքներ:	ԼԳ
8	Ածանցում: Ածանցների դասակարգումը (ըստ շարադ., ըստ ձևաբ., ըստ ծագման, ըստ գործածականության):	Ածանցների ծագման, պատմական զարգացման և գործառութային առանձնահատկությունների պարզաբանում:	Ածանցների ծագման և կիրառության առանձնահատկությունների բացահայտում:		Դասախոսության նյութի ընթերցում: Վարժությունների և առաջադրանքների կատարում:	Բանավոր հարցում: Գրավոր աշխատանքի ստուգում: Առցանց առաջադրանքներ:Վարժությունների սխալների վերհանում և ուղղում:	ՊԳ 1,4,5, ԼԳ 6,7,8:
9	Ժամ. հայոց լեզվի բառապաշարը: Ժամ.հայոց լեզվի	Ժամանակակից հայերենի բառապաշարի ձևավորման, պատմական զարգացման համառոտ	1.Ժամանակակից հայերենի բառապաշարի շերտերն ըստ ծագման: 2.Բնիկ հայկական 3.Փոխառություններ:		Դասախոսության նյութի և հանձնարարված գրականության	Վարժությունների սխալների վերհանում և ուղղում: Վարժությունների սխալների վերհանում և ուղղում:	ՊԳ 1,2,3,4,5, ԼԳ6,7,8:

	բառապաշ արն ըստ ծագման:	նկարագրի պարզաբանում և նկարագրական ընդհանուր քննություն:	բառեր: 4.Նստվածքային շերտի բառեր:		ուսումնա սիրությու ն		
10	Ժամ. հայ բառապաշ արի տարաժամ անակյա դասակար գումը:	Ժամանակակից հայերենի բառապաշարի պատմական շերտերի վերհանում	1.Համահայկական բառեր: 2.Գրաբարյան բառեր: 3.Միջինհայերենյան բառեր: 4.Աշխարհաբարյան բառաշերտ՝ արևմտահայերեն և արևելահայերեն ենթախմբերով:		Դասախո սության նյութի և հանձնար արված գրականո ւթյան ուսումնա սիրությու ն	Առցանց հարցադրումներ: *<u>Բանավոր հարցում,</u>*	ՊԳ 1,2,3, 4,5,6, ԼԳ 4,5,6:
11	Ժամ. հայ բառապաշ արի համաժամ անակյա դասակար գումը:	Ժամանակակից հայերենի բառապաշարի լեզվաոճական նկարագրի վերհանում:	1Համագործածական շերտին պատկանող բառեր: 2.Գրական-գեղարվեստական լեզվի բառաշերտ: 3.Հրապարակախոսակա ն ոճի բառաշերտ: 4.Վարչագործարարակա ն ոճի բառաշերտ:շ		Տեսական գրականո ւթյան մշակում: Ստեղծագ ործական աշխատա նք՝	Առցանց հարցադրումներ: Վարժությունների սխալների վերհանում և ուղղում: *<u>Բանավոր հարցում,</u>*	ՊԳ 2,3, 5,6, ԼԳ 3,5,6:

			5.Գիտական ոճին պատկանող բառաշերտ:		նախապես հանձնարարված լեզվանյութի օգտագործմամբ:		

12.3. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

հ/հ	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Ուսումնասիրվող հարցեր	Աշխատանքի տեսակը[6]	Ներկայացման ժամկետները	Ստուգման ձևը	Գրականություն[7]
1.	Գեղ. գրականությունից ընտրված տեքստերից դուրս գրել բաղադրյալ կազմությունները և կատարել բառակազմական վերլուծություն:	Հարադիր բայեր և զուգաբայական հարադրություններ. դրանց շարահյուսական կարգավիճակը շարակարգում:	20-21-րդ դդ. Հայ արձակ՝ ըստ ընտրության:	մարտ	գրավոր, բանավոր քննարկում;	Դասընթացի դասախոսություններ: Աղայան Է., Ընդհանուր և հայկական բառագիտություն: Մարգարյան Ա., Ժամանակակից հայոց լեզու, բառակազմություն

[6] Տես 7-րդ կետի հինգերորդ պարբերությունը
[7] Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

2.	Հր. Աճառյանի «Հայերենի արմատական բառարանից» դուրս գրել տասը արմատ և ներկայացնել դրանց ստուգաբանությունը:	Ժամանակակից հայերենի բառապաշարի շերտերն ըստ ծագման:	Հր. Աճառյան, «Հայերենի արմատական բառարան»	ապրիլ	գրավոր, բանավոր վերլուծություն:	Աղայան Է., Ընդհանուր և հայկական բառագիտություն: Ա. Պապոյան, Ժամանակակից հայոց լեզվի գործնական աշխատանքների ձեռնարկ, 2004թ.
3.	Գեղ. գրականությունից ընտրված տեքստերի բառամթերքը բնութագրել ըստ տարաժամանակյա սկզբունքի:	Ժամանակակից հայերենի բառապաշարի պատմական շերտերը:	20-21-րդ դդ. հայ չափածո՝ ըստ ընտրության:	ապրիլ	գրավոր, բանավոր վերկուծություն:	Աղայան Է., Ընդհանուր և հայկական բառագիտություն: Մարգարյան Ա., Ժամանակակից հայոց լեզու, բառակազմություն Ա. Պապոյան, Ժամանակակից հայոց լեզվի գործնական աշխատանքների ձեռնարկ, 2004թ.

13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում[8]

Ռեսուրսի անվանումը	Ռեսուրսի անվանումը, քանակը, նկարագրությունը (անհրաժեշտության դեպքում)
Լսարան (հատուկ կահավորմամբ)	
Նյութեր լաբորատոր աշխատանքների համար	
Սարքեր, սարքավորումներ	Էլ. Գրատախտակ, համակարգիչներ:
Համակարգչային ծրագրեր	powerpoint
Այլ	

[8] Նշվում են սարք-սարքավորումների, համակարգչային ծրագրերի նկարագրությունները և քանակը, որոնք անհրաժեշտ են տվյալ դասընթացի ուսումնական գործընթացը կազմակերպելու համար

14. Գնահատում

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի[9]:

14.1. **Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝**

- գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ամփոփիչ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

14.2. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.

Դասընթացն ամփոփվում է քննությամբ:

Դասընթացն ամփոփվում է կիսամյակի **գրավոր** քննության և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքների հանրագումարային միավորով:

14.3. Հարցաշար (ըստ ծրագրի)

Ամփոփիչ քննության հարցաշար

1. Բառագիտություն. ուսումնասիրության առարկան, մեթոդները, ենթաբաժիններն իրենց խնդիրներով:
2. Բառի սահմանումը:
3. Բառ, բառույթ, բառաձև, բառի ձև, բառի ներքին ձև:
4. Իմաստաբանություն: Բառիմաստ. նրա տիպերն ու տեսակները:
5. Լիիմաստ և սպասարկու բառեր:
6. Բառի անվանողական դեր և առարկայական վերաբերություն:
7. Մենիմաստություն և բազմիմաստություն:
8. Ուղղակի և փոխաբերական իմաստ:
9. Փոխաբերություն, փոխանունություն, համըմբռնում:

---

[9]«Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ» (ընդունված ՎՊՀ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.062022թ.),

10. Իմաստափոխություն. տեսակները:
11. Իմաստափոխության հիմունքները տեսակները:
12. Ժամանակակից հայերենի բառապաշարի ձևաիմաստային խմբերը: Համանուններ և հարանուններ:
13. Ժամանակակից հայերենի բառապաշարի ձևաիմաստային խմբերը: Հոմանիշներ և հականիշներ:
14. Բառ և ձևույթ:
15. Հիմնական և երկրորդական ձևույթներ: Արմատ և ածանց:
16. Բառային և բայական հիմքեր,
17. Բառակազմական հիմքեր (սերող և բաղադրող, բացարձակ և հարաբերական): Հոդակապ:
18. Բառային կազմ: Հիմնական բառաֆոնդ:
19. Ժամանակակից հայերենի բառապաշարի հարստացման միջոցները՝ ներքին և արտաքին:
20. Բառապատճենումներ, նրանց տեսակները:
21. Ժամանակակից հայոց լեզվի բառապաշարը ըստ գործածականության:
22. Ժամանակակից հայոց լեզվի բառապաշարի պատմական շերտերը (տարաժամանակյա դասակարգում):
23. Ժամանակակից հայոց լեզվի բառապաշարը ըստ ծագման: Բնիկ հայերեն բառեր,
24. Ժամանակակից հայոց լեզվի բառապաշարը ըստ ծագման: Հին և նոր փոխառություններ. նրանց արժեքը:
25. Գործուն և ոչ գործուն բառապաշար: Նորաբանություններ: Հնաբանություններ:
26. Ժամանակակից հայերենի բառակազմության միջոցները և եղանակները:
27. Բառերի տեսակները ըստ կազմության. պարզ և բաղադրյալ բառեր:
28. Բարդ բառերի տեսակները:
29. Վերլուծական բարդություններ. տեսակները:
30. Բայական հարադրություններ:
31. Անվանական հարադրություններ:
32. Հատվածական բարդություններ:
33. Համադրական բարդություններ. տեսակները:
34. Կցական բարդություններ:
35. Հապավական բարդություններ:
36. Ածանցում: Ածանցների տեսակներն ըստ դիրքի

37. Ածանցում: Ածանցների տեսակներն ըստ ձևաբանական հատկանիշի:

38. Ածանցների ծագումը: Կենսունակ, ոչ կենսունակ, քարացած ածանցներ:

39. Բառաբանագրություն, բառարանների տեսակները:

40. Ժամանակակից հայերենի կետադրության սկզբունքները:

14.4. Գնահատման չափանիշները[10]

- Տեսական գիտելիքները ստուգվում են գործնական պարապմունքների ժամանակ՝ բանավոր հարցման, ինքնուրույն աշխատանքի, գրավոր աշխատանքների միջոցով և ընթացիկ ստուգման ժամանակ :
- Գործնական աշխատանքները՝ նվազագույնը երեք հարցում՝ գումարային 40 միավորով:
- Ինքնուրույն աշխատանքը՝ երկու հարցում՝ 10-ական միավոր գնահատմամբ:

[10] Լրացվում է ըստ ամբիոնի /դասախոսի որոշման

«ՎԱՆԱՁՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳԻՐ

Մասնագիտություն՝ 011301.00. 6 Ընդհանուր մանկավարժություն

Կրթական ծրագիր՝ 011301.01.6 Տարրական մանկավարժություն և մեթոդիկա

Որակավորման աստիճան՝ Մանկավարժության բակալավր

Վանաձոր 2023

Հեռակա ուսուցման համակարգ

<table>
<tr><td>Դասընթացի թվանիշը, անվանումը</td><td colspan="4">ՀԼԳ/բ-193 <u>«Հայոց լեզու (բառագիտություն)»</u></td></tr>
<tr><td>Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը</td><td colspan="4">4 կրեդիտ</td></tr>
<tr><td>Ուսումնառության տարի / կիսամյակ</td><td colspan="4">2-րդ տարի,1-ին կիսամյակ</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Ժամերի բաշխումը</td><td rowspan="2">Լսարանային</td><td rowspan="2">20</td><td>Դասախոսություն</td><td>10</td></tr>
<tr><td>Գործնական աշխատանք</td><td>10</td></tr>
<tr><td>Ինքնուրույն</td><td colspan="3">130</td></tr>
<tr><td>Ընդամենը</td><td colspan="3">150</td></tr>
<tr><td>Ստուգման ձևը</td><td colspan="4">Քննություն</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի նպատակը</td><td colspan="4">Դասընթացի նպատակն է մասնագիտական հիմնարար գիտելիքներով, տեսական և գործնական-կիրառական կարողություններով և հմտություններով ապագա ուսուցչին, գիտնական-հետազոտողին զինելը:</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի վերջնարդյունքները</td><td colspan="4">Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.
Գիտելիք
Իմանա հայերենի բառագիտության տեսական հիմունքները:
Հմտություն
Կարողանա ստացած տեսական գիտելիքները կիրառել գործնականում:
Կարողունակություն
Տիրապետի լեզվաբանական հետազոտությունների մեթոդներին:</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի բովանդակությունը</td><td colspan="4">Բառագիտություն առարկան (պատմ.և նկարագր.բառեր): Բառի հասկացությունը: Իմաստաբանություն: Իմաստափոխություն, տեսակները: Բառերի տեսակներն ըստ իմաստի և ձևի: Բառակազմություն: Հիմնական և երկրորդական ձևույթներ, բարդ բառերի տեսակները: Հարադրական բարդություններ:</td></tr>
</table>

	Համադրական բարդություններ: Հապավական բարդություններ: Ածանցում: Ածանցների դասակարգումը (ըստ շարադ., ըստ ձևաբ., ըստ ծագման, ըստ գործածականության): Ժամ. հայոց լեզվի բառապաշարը: Ժամ.հայոց լեզվի բառապաշարն ըստ ծագման: Ժամ. հայ բառապաշարի տարաժամանակյա դասակարգումը: Ժամ. հայ բառապաշարի համաժամանակյա դասակարգումը:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	• Տեսական գիտելիքները ստուգվում են գործնական պարապմունքների ժամանակ՝ բանավոր հարցման, ինքնուրույն աշխատանքի, գրավոր աշխատանքների միջոցով և անփոփիչ ստուգման ժամանակ : • Գործնական աշխատանքները՝ նվազագույնը երեք հարցում՝ գումարային 40 միավորով: • Ինքնուրույն աշխատանքը՝ երկու հարցում՝ 10-ական միավոր գնահատմամբ:
Գրականություն	Պարտադիր գրականություն

Աբեղյան Մ.	Հայոց լեզվի տեսություն
Աղայան Է.	Լեզվաբանության հիմունքներ
Աղայան Է.	Ընդհանուր և հայկական բառագիտություն
Առաքելյան Վ., Խաչատրյան Ա., Էլոյան Ս.	Ժամանակակից հայոց լեզու
Մարգարյան Ա.	Ժամանակակից հայոց լեզու, բառակազմություն
Մարգարյան Ա.	Ժամանակակից հայոց լեզու, բառագիտություն
Ջահուկյան Գ., Աղայան Է., Առաքելյան Վ., Քոսյան Վ.	Հայոց լեզու, h1, Ա պրակ
Ջահուկյան Գ.	Ժամանակակից հայոց լեզվի տեսության հիմունքները
Սևակ Գ.	Ժամանակակից հայոց լեզվի դասընթաց
Սուքիասյան Ա.	Ժամանակակից հայոց լեզու